

Strípky z minulosti ... Počasí za první republiky

Strípky, jež právě držíte v rukou, se ponесou v duchu vtípu „Nenadávejte na počasí, devět desetin lidí by nemohlo ani začít rozhovor, kdyby se počasí čas od času neměnilo.“ Často kolem sebe slyším, jak bylo dříve počasí stálejší, jara/léta/podzimy/zimy jaksí hezčí a že to či ono dříve narození nepamatují. Třeba budete překvapeni, jaké počasí sužovalo naše předky...

Pokud bylo počasí v daném ročním období takové, jak má podle našich představ vypadat, psával pan Tlapák, že bylo „pěkné, pohodlné.“ Zajímavější je samozřejmě povídání o počasí, jež se z nějakého důvodu vymykalo. A věřte, že nebylo nic těžkého tyto záznamy najít, neboť skoro každý rok byl ve znamení nějakých výkyvů.

Před pár dny lehce chumelilo, což leckoho rozladilo. Čím je však poprašek, jenž ještě během dopoledne zmizel, proti tomu, co počasí předvádělo v den sv. Serváce a Bonifáce, tj. 13. a 14. května, v roce 1927. Tehdy silně chumelilo a vládu nad Bojanovskem převzal mráz. „Květ na stromech mráz spálil, zničil, že naděje na ovoce není žádná.“ O rok později se 17. dubna, po teplém slunečném dni, citelně ochladilo a večer dorazila nečekaná sněhová vánice, „jíž předcházela prudká dešť s ostrým větrem. Závěje sněhu byly místy obrovské, až 180 cm vysoké. Krajina oblečena v nové zimní roucho jako o Vánocích.“ Důsledkem této nenadálé nadílky sněhu bylo přerušování telegrafního spojení, dále byla na dva dny zastavena poštovní autodoprava. Sníh do Bojanova znovu zavítal 10. května, kdy celý den chumelilo. V červenci se pro změnu v duchu tropických teplot (až 41 °C) nesl začátek žní. Rok 1928 byl zkrátka ve znamení extrémů. Tropy a málo vody přineslo rovněž léto roku 1932.

Bojanovu se nevyhnuly ani povodně. V roce 1926 se v noci na 13. června strhla nad naším krajem prudká bouře. Pan Tlapák zaznamenal, že vytrvale přšelo celé čtyři dny a noci. Voda v řece vystoupila daleko ze břehů. Vystoupivší voda napáchala největší škody na polích a loukách. V roce 1938 naráz roztálo tolik sněhu, že údolní přehrada v Seči nestačila takové množství vody pobrat, voda přetékala a v Bojanově zaplavila hned několik polí a poničila úrodu.

Zdalo se, že ještě hůře bude v roce 1929. Tehdejší zima byla velmi tuhá a sněhu napadlo příliš mnoho. V řece navíc nebyla žádná voda, byla totiž „zamrzlá až ke dnu“. V únoru naříkaly nad neuvěřitelnou zimou snad i teploměry, zatímco 3. února klesly až na mínus 26 stupňů, 11. února už ukazovaly neuvěřitelných mínus 36 stupňů. Lépe nebylo ani o měsíc později. Březen za kamna vlezem, ostatně co by lidé na počátku tohoto měsíce dělali venku, když se „oteplilo“ na mínus 25 – 20 stupňů. Nadřízené úřady vydaly pro obce na řekách pokyn, aby učinily všechna opatření, aby bylo zabráněno co největším škodám

v případě povodně. Nakonec se obavy ukázaly jako liché. Sníh naštěstí opouštěl naší vlast jen pomalu a postupně roztály i ledy na řece. Přesto byla do Bojanova přerušena autobusová doprava, a to na celý jeden měsíc. Lidé měli důvod zlobit se na počasí, co bylo v jejich silách, jelikož „*ovocné stromy v zahradách většinou pomrzly ... v lesích utrpěly mrazy stromy jedlové.*“ Vedle „sibiřské zimy“ překvapil nezvykle horký podzim. Dne 1. září, kdy končily žně, bylo naměřeno 39 °C. „*Celý podzim málo pršelo. Velmi krásné počasí. Tak 4. října bylo na slunci +38 stupňů nad nulou, 25. listopadu v 11 hod. dopoledne + 20 °C, 5. prosince +18 °C, 30. prosince +6 °C nad nulou. Málo prší. První sníh dne 17. prosince, který neměl dlouhého trvání, a 31. prosince nebyl sníh žádný.*“

Pokud netrápily obyvatele Bojanovska sníh, déšť, sucho a horko, objevil se další živel – vítr. Prudký vítr se prohnal Bojanovem na konci října 1930. „*Nápory větrové byly veliké. V našem obecním lese polomů a vývrátů bylo na 400 m³. Z celé republiky hlášené milionové škody způsobené touto větrnou smrští.*“ Ještě horší větrná smršť potrápila Bojanovské v červenci 1929. Napsala-li jsem výše, že rok 1928 byl, co se týká počasí, extrémní, rok 1929 ho jednoznačně překonal. „*Po 6. hod. začal se obzor na západě zatmívat a za nedlouho kupily a houstly příšerné mraky a bylo slyšeti vzdálené hřmění, při čemž blesky následovaly jeden za druhým. Náhle zvedl se prudký vítr, který v okamžiku proměněn ve smršť. Stromy se lámaly jako sirky, neodklizené seno v kupách, kamení, písek, to vše v jednom kotouči hnáno a točeno ve vzduchu. Kryty jakékoliv padaly ze střech a při tom chrtila oblaka spousty vody. V jiných krajích pobrány střechy, domky rozbořené, věže kostelů sražené i pomníky na hřbitovech vyvrácené a sražené k zemi.*“ A jakoby nemělo by být všem hrůzám konec, týž měsíc téhož roku došlo při další bouři k úmrtí. Na rozcestí mezi obcemi Holínem a Hůrkou blesk zabil pana Josefa Cipriána, svobodného 44-letého dělníka a legionáře z Hůrky. Smrt si na něj počíhala při jeho návratu z práce ve Vápenném Podole.

„*Na den sv. Anny 26. července o půl 5. hod. odpoledne strhla se nad naším krajem prudká bouře s krupobitím. Kroupy se hustě, velikostí lískových ořechů sypaly z oblaků celé čtvrt hodiny a na místech zůstaly ležet do pozdních večerních hodin. Velké škody způsobily jak na obilí, řepách, zelí i na ovoci.*“ Psal se rok 1932. Příroda si s lidmi pohrála také na podzim a v zimě 1934. „*Podruhé rozkvetly fialky, chrpy, kopretiny a zvonky. Na zahradě Antonína Kroutila č.p. 43 vykvetl podruhé květ na mladé jablonce a zakládal malá jablíčka, která ovšem neuzrála. Dne 14. prosince přinesly děti do školy rozkvetlé petrklíče.*“ Mírná zima byla i v následujícím roce – na Silvestra mohly děti pobíhat po venku jen ve svetr, poněvadž teploty dosahovaly +18°C.

Kdeže jsou ony malebné ladovské zimy? A kde jsou způsoby Vančurova léta rozmarného? Nepřipomíná Vám to nakonec spíše současné počasí?

Pěkné a pohodlné počasí Vám přeje Lenka Pimonová.